Podplukovník Ing. Josef Čičmanec, CSc.

ZÁSOBOVACIE SYSTÉMY ARMÁD NATO

Vplyvom vedecko technického pokroku dochádza k zásadným zmenám vo výstavbe a rozvoji armád. Vojensko technická revolúcia zmenila všetky druhy ozbrojených síl, zvýšila ich bojovú silu, vniesla mnoho nového do spôsobu vedenia ozbrojeného boja, riadenia a organizácie vojsk a ich materiálno technického zabezpečenia.

Vývoj vojenskej techniky, ktorý súčasná doba priniesla, je veľmi rýchly a dynamický. Rastie jej technická zložitosť, množstvo typov, verzií, modifikácií a skracuje sa čas tzv. morálnej životnosti, čo podstatne ovplyvňuje rast širokého sortimentu potrebných náhradných dielov, kontrolno meracej techniky a všetkých ostatných prostriedkov potrebných pre zabezpečenie bojovej pohotovosti vojenskej techniky. Preto aj dochádza k zvyšujúcim sa nárokom na organizáciu a riadenie materiálno technického zabezpečenia, ktoré tvorí súhrn závažných a zložitých činností uskutočňovaných s cieľom včasného, dynamického, operatívneho a spoľahlivého zabezpečenia vysokej bojovej pohotovosti, prevádzky, výcviku a opráv vojenskej techniky.

Všetky vyspelé armády do procesu materiálno technického zabezpečenia zavádzajú modernú výpočtovú techniku a využívajú poznatky z teórie zásob. Rýchly rozvoj vojenskej techniky sa odrazil vo zvýšení nárokov na hospodárenie s materiálom aj v armáde Spolkovej republiky Nemecko. Zatiaľ čo koncom 2. svetovej vojny obhospodarovala nemecká armáda asi 150 000 druhov materiálu, v súčasnosti to predstavuje asi 1,7 milióna.

Úzka spolupráca v NATO a obmedzené domáce možnosti zásobovania ju nútili neprestajne zlepšovať informácie o materiáloch a racionalizovať pohyb materiálu použitím výpočtovej techniky. Bolo treba:

- zaviesť a zracionalizovať katalogizáciu materiálu,
- zväčšiť rozsah informácií o materiáli a skvalitniť ich,
- zaviesť výmenu dát vo vnútri NATO u spoločných programov a zaviesť štandardizáciu výzbroje.

Podľa amerického vzoru DIDS (Obranný integrovaný systém dát) vyvinula armáda SRN **Integrovaný tylový informačný a riadiaci systém** (ILIMS), ktorý bol zavedený v roku 1976 súčasne s vylepšením materiálového katalogizovania. Tým vznikla **Ústredná banka dát,** ktorá spoločne s bankami dát rôznych druhov vojsk a druhov výzbroje tvorí základ materiálového hospodárenia v armáde SRN.

ILIMS je predpokladom pre účinnú podporu vojsk a pre plnenie tylových úloh podľa daného programu výcviku,alebo zisteného skutočného stavu, súčasne slúži ako banka dát pre informačnú službu.

Systémový rozsah zabezpečuje zber, spracovanie a vydávanie informácií o materiáli, čím ho jednoznačne identifikuje, priraďuje do materiálovej triedy a prideľuje mu materiálové číslo. Tým sa stáva materiálový prvok prvkom pre zabezpečenie prevádzkyschopnosti určitej zbrane, alebo systému, prístroja, projektu. Informácia o použití

každého zabezpečovacieho prvku udáva, ktorý a koľko prvkov sa nachádza v danom prístroji alebo projekte.

K dátam o katalogizácii popri údajoch výrobcu, ako napr. druh materiálu, rozmery, údaje o povrchovej úprave, elektrických hodnotách atď., patrí aj informácia o údržbe, materiálových vlastnostiach, doprave a balení.

Tento systém identifikácie obsahuje dovedna 4 oblasti:

- Porovnanie identity pomocou dát výrobcu (kód výrobcu) pre zistenie identických výrobných údajov už jestvujúcich materiálov, čím sa získa úspora niektorých prvkov materiálu.
- Prístup ku katalogizačným údajom a pridelenie materiálových čísiel, ktoré sú 13miestne pre každý druh materiálu.
- Zrušenie katalogizačných údajov a materiálových čísiel.
- Zmeny katalogizačných údajov.

V rámci NATO v podsystéme informácií je možná ich výmena o materiáloch. Každý partner NATO je schopný vyhodnotiť informácie o materiáloch a využiť ich pre seba.

V podsystéme sú spracované všetky činnosti a údaje pre ich správnu a úplnú štandardizáciu.

Vydávanie informácií o materiáloch zahŕňa zoznamy: pre Bundeswehr, materiálových čísiel, znakov pre identifikáciu, kódov výrobcov, katalogizovaných objektov, dátových prvkov tyla.

Údaje se používajú pri katalogizačných prácach a v materiálovom hospodárstve. Vydávané sú buď knižnou formou alebo na mikrofišiach.

Vedenie dát o materiáli poskytuje všetky údaje potrebné pre spracovanie dát o materiáli. Pre každý druh materiálu je v nemeckej armáde určený zodpovedný pracovník, ktorý materiál zabezpečuje u výrobcu a zodpovedá za jeho dodanie do vojsk.

Systémový podrozsah zahŕňa prehľad účastníkov systému, zoznam materiálu a jeho definíciu, prehľad materiálových tried v NATO, zoznam kódov výrobcov, identifikačné pokyny, prvky tylového zabezpečenia, kontrolu kvality dát pomocou skúšobných tabuliek, konkrétne alebo všeobecné zrušenie dát, zmeny kódov a automatické zavedenie následných opatrení pri nevybavených postupoch.

Banka dát obsahuje okolo 1,7 milióna druhov materiálu s asi 3 700 000 znakmi. Z celkového počtu je okolo 37 % nemeckého pôvodu, 63 % pochádza od ostatných členských štátov NATO.

Banka ILIMS je využívaná pozemným vojskom, letectvom, námorníctvom, ako aj ďalšími ústavmi a vojenskými zariadeniami. Štáty NATO sú registrované celkovým počtom okolo 350 652 nemeckých výrobkov, armáda SRN odoberá od štátov NATO 1 091 681 registrovaných výrobkov (12 % pre pozemné vojsko, 55 % pre vojenské letectvo, 34 % pre námorníctvo).

Skúsenosti zo zavedenia systému ILIMS svedčia o tom, že došlo ku skvalitneniu materiálno technického zabezpečenia vojsk. Ďalšie úsilie smeruje k tomu, aby boli dané užívateľom bojovej techniky v SRN a v NATO k dispozícii čo najrýchlejšie všetky nové údaje o možnostiach zásobovania materiálom.

Neprestajné zlepšovanie technológie výroby počítačov a vývoj doktríny pre zabezpečenie jednotlivých druhov vojsk spôsobilo zmenu v plánoch armády.

V súčasnosti sa však ich veľkosť použitím modernej technológie podstatne zmenšila, znížila sa ich cena, zväčšila sa kapacita pamäti a mobilnosť. To umožnilo odovzdávať

automatizované spracovanie dát do prvosledových jednotiek. Naviac pozemné vojsko špecifikovalo také ciele pre zabezpečenie bojových zložiek, ktoré možno dosiahnuť len cez automatizáciu na bojisku.

Pozemné vojsko vypracovalo svoj program automatizácie zásobovania, údržby, dopravy a zabezpečenia vojsk v **Hlavnom pláne automatizácie tylového zabezpečenia** (LAMP), ktorý je súčasťou systému ILIMS.

LAMP je prechodom od bežnej automatizácie tyla k automatizácii v rámci celej armády, ktorá sa bude uskutočňovať postupne.

Hlavným cieľom je zjednotiť a decentralizovať automatizované spracovanie dát v oblasti tylového zabezpečenia, pričom hlavné týlové základne umiestniť čo najďalej od bojiska.

Ďalším je vyvíjať systémy schopné činnosti za vojny, ako sú príjem, evidencia, skladovanie a výdaj materiálu, s neprestajným prehľadom o množstve jednotlivých druhov materiálu, o možnostiach jeho dopravy k vojskám a späť, prísunu z výrobných podnikov a skladov.

Systémy špecifikované v LAMP sú navrhované okolo jadier týchto požiadaviek. Požiadavky, ktoré nie sú podstatné za vojny, budú automatizované ako prídavné moduly, za vojny môžu byť odpojené. Cieľ modulovej konštrukcie má dvojakú úlohu – zabezpečiť adekvátny časový beh počítača pre požadované vojnové funkcie a kontinuitu operácií pre zabezpečenie bojových zložiek útvarov s nefungujúcimi počítačmi.

V mieri aj za vojny potrebuje armáda informácie o stave výzbroje a výstroja v jednotlivých jednotkách. Preto armádne tylové veliteľstvo (DESCOM) vyvinulo **priebežne vyvážený systém** (CBS - X), ktorý má zabezpečiť životne dôležité informácie o materiáloch používaných v armáde USA.

Systém bol vyvinutý v roku 1977 a plne sa začal používať od roku 1981. Tvorený bol skombinovaním troch systémov, ktoré sa dovtedy používali. Žiadny z nich však nebol schopný samotne splniť požiadavky naň kladené armádou, pretože každý z nich používal inú počítačovú logiku.

CBS - X systém pracuje podobne ako banky so svojimi kontami **(pozri obr.)**.

Počiatočný súpis materiálov u jednotlivých útvarov je vyhotovený a sledujú sa zmeny u jednotlivých položiek. Približne 90 % týchto údajov pozostáva z príjmov a výdajov jednotlivých druhov materiálu u jednotiek.

Údaje prichádzajú z automatizovaných systémov, aké používa armáda na strednom veliacom tylovom stupni, od riadiacich tylových centier idú do DESCOM. Zostávajúcich 10 % dát pochádza z materiálových kníh u jednotiek. Jednotky dávajú informácie na nadriadené veliteľstvá, kde sú zakódované a dodávané na armádne tylové veliteľstvá.

Dáta sú zbierané, triedené, overované a vyhodnocované. Výsledky sú poskytované vyšším veliteľstvám, armádnym tylovým útvarom, vojskovým útvarom, pohotovostným vyšším tylovým veliteľstvám a zariadeniam. Výsledky sa tiež zanášajú do automatizovaných systémov, ako napr. **TAEDP – úplný armádny výstrojný a distribučný systém a SAMPAM – systém pre automatizáciu materiálového plánovania v armáde.**

Dôležitosť presných informácií o materiáli je uznávaná na všetkých armádnych stupňoch.

Údaje získané systémom CBS - X sú porovnávané s údajmi, ktoré by mali byť u jednotiek. U TAEDP je vyhodnocovanie štvrťročné, kým CBS - X má čerstvé údaje mesačné.

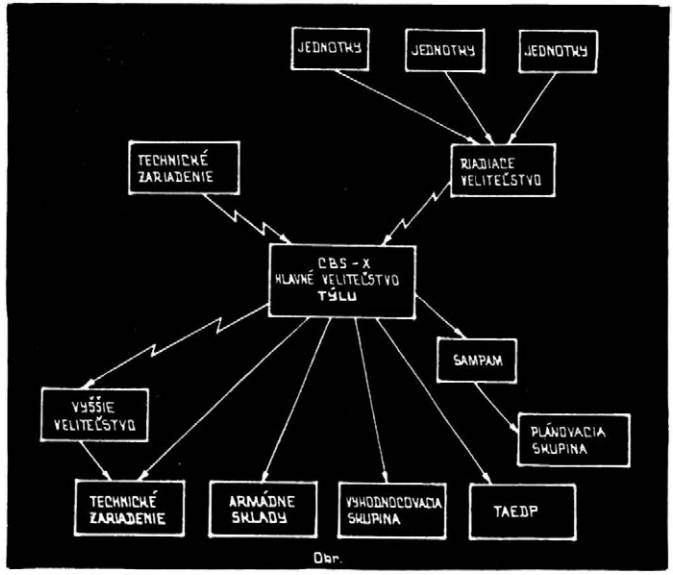

Obr.

Hlavné veliteľstvo tyla používa údaje CBS - X pri príprave plánu zabezpečenia armády a k tomu, aby vyhodnotilo objektívne svoje možnosti. Potom môže bez problémov zabezpečovať podriadené zväzky a vyžadovať dodávky materiálov u výrobcov. Občas môže vyžadovať okamžité stavy materiálov od podriadených jednotiek a porovnávať ich s údajmi CBS - X. Akákoľvek nesprávnosť môže byť zistená a odstránená. Tento proces poskytuje možnosť vyhľadávať chyby zabezpečovacieho systému. Hlavné veliteľstvo DESCOM si zabezpečuje kontrolu a riadenie na nižších jednotkách špeciálnou skupinou odborníkov (skúsenými staršími poddôstojníkmi so špeciálnym tylovým výcvikom), ktorí navštívia každú jednotku aspoň raz do roka, vykonajú odborné školenie príslušníkov tyla. CBS - X poskytuje svojim užívateľom aj tú možnosť, že v dobe od 8 do 17 hodín možno si vyžiadať potrebné údaje telefonicky priamou linkou.

Hlavné veliteľstvo CBS - X možno volať nepretržite, a takto získavať potrebné informácie.

Stav materiálu možno hlásiť od jednotiek kedykoľvek a personál systému CBS - X ich spracuje v priebehu 48 hodín. Priama linka je určená špeciálne pre jednotky v Európe, alebo v zámorských teritóriách.

□

Stručne popísané zásobovacie systémy ukazujú, že tak USA, ako i jednotlivé štáty NATO venujú tylovému zabezpečeniu vojsk mimoriadne veľkú pozornosť pre všestranné a nepretržité materiálne zabezpečenie vojsk, nasadzujú najmodernejšiu výpočtovú techniku až do prvosledových jednotiek.

Pri porovnaní týchto systémov s naším nám jednoznačne vychádza, treba sústrediť úsilie práve na zavádzanie výkonnej výpočtovej techniky, a tým aj decentralizovať zber a spracovanie dát.